

Seletuskiri

1. Mäeeraldis saamise vajaduse põhjendus, kasutamise eesmärk ja maavara kasutusala

OÜ BIOLAN Baltic on turba tootmise ja töötlemisega tegelev ettevõtte, kes kaevandab turvast Sangla turbamaardlas Sangla kütteturba tootmisalal (keskkonnaloa nr KMIN-071). Käesoleva keskkonnaloa taotlusega soovib taotleja peaausjalikult pikendada olemasolevat luba tootmisalal paikneva jääkvaru ammendamiseks ja lisaks vähendada mäeeraldis piire, kuna praegustes piirides on maavara enamuse alal tehnoloogiliselt ammendatud. Piiride vähendamise eelduseks on ka Keskkonnaametile esitatud Sangla kütteturba tootmisala korrastamise projekt.

Olemasolev luba kehtib kuni 25.05.2028, selle pikendamiseks tehti 2022. aastal tootmisala jääkvaru koguse määramine. Uuringu tulemusena kinnitati Sangla kütteturba turbatootmisalale hästilagunenud turvast aktiivse tarbevaru plokk 12 aT pindalaga 289,60 ha ja mahuga 923 tuh t.

Käesolevaga taotleb ettevõtte OÜ BIOLAN Baltic Sangla kütteturba tootmisalal maavara kaevandamise loa pikendamist 30 aasta võrra, et ammendada juba kasutusele võetud ressurss ning tagada ettevõtte tegutsemise jätkusuutlikkus.

Ettevõttele kuulub lisaks Sangla kütteturba tootmisalale ka Tartu maakonnas asuv Sangla III turbatootmisala keskkonnaluba. Seondult Sangla tootmisala osalise tehnoloogilise ammendamise soovitakse antud taotlusega muuhulgas vähendada lubatud aastast maksimaalset kaevandamismäära ja võtta see samas mahus kasutusele Sangla III turbatootmisalal. Positiivsete loa pikendamise ja muutmise otsuste korral palume Sangla kütteturba tootmisala maksimaalne määr vähendada mahule 30 tuh t/a ning Sangla III turbatootmisala maksimaalne määr suurendada mahule 120 tuh t/a.

Turbavaru kasutamist jätkatakse kütteturba ja aianduses kasutatavate turbatoodete tootmiseks.

2. Mäeeraldis maa-ala ja selle lähiümbruse kirjeldus

Sangla kütteturba tootmisala mäeeraldis asub Tartu maakonnas Elva vallas Koopsi ja Sangla külas, Elva linnast 11 km loode ja Tartust 25 km edela pool. Mäeeraldis teenindusmaa pindala on 696,08 ha, millest mäeeraldis moodustab 126,65 ha. See paikneb Maa- ja Ruumiamet poolt hallataval Sangla turbatootmisala maaüksustel (KÜ 66601:006:0008).

Asustust Sangla turbatootmisala vahetus läheduses ei ole. Ümbruskonna külade (Neemis küla, Kaarlijärve, Koopsi, Kapsta, Tännassilma) lähimad majapidamised paiknevad 1 - 1,5 km kaugusel ida ja lääne pool. Tartu-Viljandi-Kilingi-Nõmme põhimaantee nr 92 möödub mäeeraldisest 0,2 km põhja poolt, Sangla - Rõngu tugimaantee 1 km läänest ja Puhja - Konguta kõrvalmaantee 2,5 km idast. Viimaselt tulevad kruusakattega kohalikud teed mäeeraldisest põhja- ja keskossa.

Ala on kuivendatud lahtise kraavitusega, drenide keskmine vahekaugus on 40 m. Sangla kütteturba tootmisala kuivendussüsteemi põhilisteks eesvooluks on mäeeraldisest vahetult lääne poolt mööduv Ubesoo oja. Sellesse suubuvad mäeeraldisest keskosa läbiv Sanglasoo peakraav ja lõunapiiril olev Pagavere peakraav. Kuna suuremal osal tootmisalast on

mäetöödega jõutud madalamale turbalasundi iseveolse kuivendamise tasemest, kasutatakse vee ärajuhtimiseks pumpasid.

Maapinna absoluutsed kõrgused väljakutel ulatuvad 35 - 36 meetrist mäeeraldise põhjaosas kuni 33 - 34 meetrini lõunaosas.

Looduskaitse all olevaid taimeliike mäeeraldise teenindusmaal keskkonnaregistri andmeil ei esine. Hiireviu (LK III kat) leiukohad on mäeeraldisest 0,2 km lääne ja 0,4 km ida pool ning tedre (LK III kat) leiukoht 0,4 km loode pool.

3. Andmed tehtud geoloogiliste uuringute kohta, maardla lühikene geoloogiline ja hüdrogeoloogiline iseloomustus

Vaadeldavat ala on korduvalt geoloogiliselt uuritud, kuid seda juba üsna ammu. Esimeseks uuringuks oli instituudi Giprosovhozvodstroji 1955. a detailuuring (EGF 5046), mis hõlmas ka praeguse Sangla kütteturba tootmisala põhjaosa. Ligikaudu 400 ha suuruse ala uuringu käigus sondeeriti turbalasundit 229 punktis ning võeti 11 punktist 50 proovi turba üldanalüüsiks. Lasundi kannusus määrati 15 platsil.

Umbes samal alal tehti ka ENSV MN Geoloogia Valitsuse 1979. a eeluuring (EGF 5187) võrguga 1000 × 100 m. Turba üldanalüüsiks võeti 14 punktist 270 proovi ning lamami lõimise määramiseks 18 punktist 34 proovi.

Sangla kütteturba tootmisala lõunaosa uuriti RPI Eesti Tööstusprojekt 1970. a detailuuringuga (EGF 5126). Uuringuvõrgu tihedus oli 100 × 200 m, proove turba üldanalüüsiks võeti 0,5 m intervalliga 27 punktist.

Kogu mäeeraldise hõlmas Eesti Geoloogiakeskuse 1992. a jääkvaru uuring (EGF 5271). Uuringuvõrgu moodustasid üksteisest 200 - 400 m kaugusel asetsevad uuringusihid, millel uuringupunktid paiknesid 100 m intervalliga. Proove turba üldanalüüsiks võeti 9 punktist 0,25 m intervalliga kokku 125.

2022. aastal koostas OÜ Inseneribüroo Steiger aruande "Sangla turbamaardla Sangla kütteturba tootmisala jääkvaru uuringu aruanne (varu seisuga 01.11.2022)".

Sangla kütteturba tootmisala paikneb Võrtsjärve madaliku edelaserval. Soostunud nõgu, milles Sangla soo asub, paikneb siin hilisjääajal eksisteerinud Suur-Võrtsjärve lahe kohal. Võrtsjärve madalik on jääaja eelne kulutusnõgu, mida on hiljem kujundanud liustikukeelte liikumine. Maapinna kõrgus on mäeeraldist ümbritseval alal valdavalt 38 - 40 m, freesväljakutel on see kaevandamise tulemusena langenud 33 - 36 meetrini. Sood ümbritseval alal leidub ka mõne meetrise suhtelise kõrgusega vööri.

Aluspõhja kivimeid katva Kvaternaari vanusega setete kihi paksus on piirkonnas väga erinev olenevalt tasemest, milleni aluspõhja kivimid on ära kulutatud. Ümbruskonna puurkaevudes on moreeni ja jääjärvesetteid paarist meetrist kuni rohkem kui 100 meetrini. Kulutusnõos on Kvaternaari vanusega setete kiht suhteliselt paks. Sangla kütteturba tootmisala põhjaosas olev puurkaev nr 6833 läbib keskkonnaregistri andmeil 52 m kvaternaarisetteid (5 m turvast ja 47 m moreeni) ning 48 m Kesk-Devoni vanusega setteid (30 m savi ja 18 m selle lamamis olevat liivakivi). Moreeni katab paiguti ka mõne meetri paksune jääjärvelise savi või aleuriidi kiht.

Soosetete (Q2_b) kihi keskmine paksus Sangla kütteturba tootmisalal on 1,2 m, suurel osal mäeeraldisest on turvast alla 0,5 m. Turba lamami abs kõrgus on valdavalt vahemikus 32 - 35 m.

Kõige ülemiseks põhjaveekihi on vaadeldaval alal soosetete veekiht (bIV), mille veetase on mäeeraldises piires alandatud 0,5 - 1 meetrini maapinnast. Veekiht on vabapinnaline ja toitub peamiselt sademetest. Turbavesi on happeline, madala mineralisatsiooniga (0,1 - 0,2 g/l). Iseloomulike omaduste (pruunikas värvus, spetsiifiline lõhn ja maitse) tõttu ei kasutata soosetete vett joogi- või tarbeveena.

Turba lamamis paiknevad jääjärve- ja liustikusetted on suhteliselt suure savisisaldusega ning seetõttu väikese veeandvusega. Majapidamiste veevarustuses seda veekihti siiski kasutatakse. Veevarustuse seisukohast on piirkonnas kõige olulisem Kesk-Alam-Devoni põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonnas. Puurkaevu nr 6833 vesi on hüdrokarbonaatne kaltsiumiline ning kaevu erideebit 11 m alanduse juures 0,151 l/s × m

Turbalasundi keskmine paksus mäeeraldises piires on 1,2 m. Üle 2 m ulatub lasundi paksus vaid suurte piirde- ja kogumiskraavide läheduses. Väljakutel on turvast valdavalt alla 1 m, üsna suurtel pindadel ka alla 0,5 m. Algselt lasundi pealmises osas paiknenud raba- ja siirdesooturba kihid on ära kaevandatud. Seetõttu on mäeeraldises piires tegemist märe või metsa-märe alltüüpi kuuluva madalsoolasundiga. Botaanilise koostise alusel on esindatud erinevad puitu, tarnasid, pilliroogu ja lehtsamblaid sisaldavad turbaliigid. Turba keskmine lagunemisaste Sangla kütteturba tootmisalal on 29%, keskmine looduslik niiskus 83%, keskmine happesus 5,5 ja kuivaine keskmine tuhasus 14,11%.

Tabel 3.1 Sangla kütteturba tootmisala turba keskmised kvaliteedinäitajad

Varuplokk	Varu jaotus	Looduslik niiskus, %	Tuhasus, % kuivainest	Lagunemisaste	
				%	Von Post
12 aT	hästilagunenud	83	14,11	29	H4

Sangla kütteturba tootmisala piires ei ole proove turba raskemetallide sisalduse määramiseks võetud. On tõenäoline, et see ei erine oluliselt umbes 2 km põhja pool paiknenud Eesti Geoloogiakeskuse 2003. a uuringu (EGF 7554) ala näitajatest. Nimetatud uuringu käigus võeti 16 punktist raskemetallide määramiseks 39 proovi, sealhulgas hästilagunenud turbast 16 proovi. Nagu nähtub tabelis 3.2 esitatud keskmistest näitajatest, on raskemetallide sisaldus Sangla maardla lääneosa turbas suhteliselt väike. Tabelis on võrdluseks toodud ka Eesti turvaste keskmised näitajad (Orru ja Orru, 2003)

Tabel 3.2 Raskemetallide sisaldus Sangla turbamaardla lääneosa turbas

Uuring	Näitajad					
	Cd	Pb	Sr	Ni	Cr	Hg
OÜ Eesti Geoloogiakeskus 2003						
Hästilagunenud turvas	0,04	3,9	39	2,6	1,16	0,078
(Orru ja Orru, 2003)						
Keskmine sisaldus Eesti soode turbas	0,120	3,3	21,9	3,7	3,1	0,05

4. Mäeeraldisse piiride ja sügavuse põhjendus koos kaevandamisele kuuluvate varude määramisega

Mäeeraldis kattub osaliselt Sangla turbamaardla aktiivse tarbevaru plokiga 12. Mäeeraldis ei hõlma tervet plokki, kuna plokk on tehnoloogiliselt ammendunud. Sügavuti on mäeeraldisse piiriks aktiivse tarbevaru plokki 12 lamam. Taotletava mäeeraldisse pindala on 126,65 ha ja selle teenindusmaa pindala on 696,08 ha. Mäeeraldisse piiri on korrigeeritud, et kattuks kinnistu piiridega. Mäeeraldisest jääb välja aktiivse tarbevaru plokki 12 osa mahus 420 tuh t, pindalal 162,95 ha.

Taotletava mäeeraldisse piiresse jäävast aktiivsest tarbevarust ei ole kogu hästilagunenud turbakihiid kaevandatav, kuna turbalasundi lamamini tuleb jätta korrastamiseks vajalik jääkturba kiht. Mäeeraldisel on soodsad tingimused ala taastuvaks sooks moodustamiseks, mille tarbeks jäetakse mäeeraldisse põhja 20 cm paksune jääkkiht. Maavaravaru kadu jääkkihis on leitav järgmiselt: mäeeraldisse pindala x jääkkihi paksus x hästilagunenud turba mahult massile ülemineku koefitsient = jääkkihi maht. Hästilagunenud turba mahult massile ülemineku koefitsient plokki 12 puhul on 0,225.

Tabel 4.1 Taotletava ja kaevandatava maavaravaru kogus Sangla kütteturba tootmisalal (seisuga 31.03.2026. a.)

Plokk	Maavara	Pindala	Keskmine paksus, m	Mahult kaalule üleviimise koefitsient	Aktiivne tarbevaru, tuh t	Kadu, tuh t	Kaevandatav varu, tuh t
12 aT	Hästilagunenud turvas	126,65	1,42	0,225	471,266	57	414,266

Sangla kütteturba tootmisalale taotletakse keskkonnaluba 30 aastaks maksimaalse aastase kaevandamise määraga 30 tuh t.

5. Kaevandamise käigus eemaldatava mulla kogus, selle ladustamine ja kasutamise kirjeldus. Kavandatav tehnoloogia

Sangla kütteturba tootmisala piires asuv Sangla turbamaardla osa on täies ulatuses välja töötatud. Kogu alalt on eemaldatud taimestik ja sugekiht ning rajatud kuivenduskraavid ja väljaveoteed. Turbalasundi keskmine paksus mäeeraldisel püures on ligikaudu 1,42 m.

Turba kaevandamine toimub pinnaviisiliselt freesmeetodil. Freesmeetodil kaevandamise tootlikkus sõltub kaevandatava turbalasundi kuivamistingimustest ja kvaliteedist. Vähelagunenud turba puhul on freesitava kihi paksus keskmiselt 15 – 20 mm, hästilagunenud turba korral keskmiselt 10 mm ühes tsükli. Tootmistsükkel koosneb turbakihi freesimisest õhukeste kihtidena, freesitud turba pööramisest, kogumisest ja aunatamisest. Aunade kõrgus oleneb kasutatavatest masinatest, turbaliigist ja kogumishooaja kestusest. Pärast turbakihi freesimist jäetakse turvas tootmisväljakutele kuivama. Kuivamise soodustamiseks pööratakse freesitud turvast sõltuvalt valmistoodangu nõuetele kaks kuni kolm korda. Kuivanud turvas kogutakse kokku. Turba kogumisel on plaanis kasutada tsüklonitega varustatud turbakogujad. Tsüklonid vähendavad kogujast eralduvat turbatolmu umbes 70%, mis vähendab oluliselt peenosakeste edasikandumist tootmisalal.

Kogutud turvas ladustatakse tootmisväljakute otstes paiknevatesse aunadesse ja veetakse seejärel teenindusmaale rajatavatele kogumisplatsidele. Olenevalt ilmast võib periood varieeruda.

Pärast kogutud turba aunatamist ja ladustamist kogumisplatsil toimub turba laadimine ekskavaatoriga veoautodele ning väljavedu. Sangla kütteturba tootmisala toodang suunatakse OÜ Biolan Baltic (Tehase, 17101:001:1939) tehasesse. Sangla kütteturba tootmisala väljaveoteena on planeeritud kasutada olemasolevat mäeeraldisel kruuskattega ja betoonplaatidest ehitatud väljaveoteed, mis on olemas kõigil lahutükkidel. Nimetatud teed on rajatud turba tootmise ja väljaveo eesmärgil ning ei ole avalikus kasutuses.

Turba kaevandamine toimub tsükliiliselt. Freesturba tootmisel loetakse tootmisperioodiks ajavahemikku mai keskelt kuni augusti lõpuni, seega on hooaja pikkuseks jämedalt arvestades ~100 päeva. Turba tootmisel lasundist välja tulevad kändud korjatakse kokku, kuivatatakse maksimaalselt 3 aastat ja realiseeritakse töötlemata küttepuiduna või kasutatakse olemasoleva taristu hooldamiseks või uue taristu rajamiseks.

Ala on kuivendatud lahtise kraavitusega, drenide keskmine vahekaugus on 40 m. Sangla kütteturba tootmisala kuivendussüsteemi põhilisteks eesvooluks on mäeeraldisel vahetult lääne poolt mööduv Ubesoo oja. Sellesse suubuvad mäeeraldisel keskosa läbiv Sanglasoo peakraav ja lõunapiiril olev Pagavere peakraav. Kuna suuremal osal tootmisalast on mäetöödega jõutud madalamale turbalasundi iseoolse kuivendamise tasemest, kasutatakse vee ärajuhtimiseks pumpasid.

Turbaheljumi edasikandumise tõkestamiseks on vaja rajatav kuivendusvõrk eesvooluga ühendada settebasseini(de) kaudu. Lisaks kuivendusvee puhastamisele ühtlustavad

settebasseinid suurveeperioodil süsteemist välja voolava vee hulka. Settebasseine puhastatakse regulaarselt ja settinud materjali segatakse toodanguga või kasutatakse rajatiste konstruktsioonides. Hinnanguliselt juhitakse Sangla kütteturba tootmisala mäeeraldiselt suublasse ligikaudu 282 tuh m³ vett aastas.

Täpne kuivendamise tehnoloogia ja skeem määratakse kaevandamise projektis.

6. Kavandatava kaevandamise keskkonnamõju võimalik ulatus ja esineda võivad avariilukorrad

Turba kaevandamine väiksemal pindalal kui 150 ha ei ole keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6 lg 28 kohaselt olulise keskkonnamõjuga tegevus. Mäeeraldisel toimub kaevandamine 126,65 ha suurusel alal. Teenindusmaast 502,78 ha kuulub korrastamisele ning vastav korrastamise projekt on Keskkonnaametile saadetud. Antud loa muutmine ja edasised tegevused ülejäänud alal vähendavad keskkonnariski suurst märkimisväärselt.

Turba kaevandamisega kaasneb paratamatult mõju keskkonnale. Turba kaevandamisega kaasneb soo kuivendamine, turba pealmise taimkatte eemaldamine ja sellega seoses elupaikade (ajutine) kadumine, piirkonna veerežiimi mõjutamine, müra, tolm jm.

Lisaks veerežiimiga seotud mõjudele kaasneb turba tootmisega kaevandamisega seotud masinate tekitatav mõju ehk müratase ja turbatolmu levik. Turbatootmisalade iseloomulikust asukohtadest ja tootmisalade suuruselt tulenevalt ei paikne üldjuhul mäeeraldise vahetus läheduses tundlikke objekte (majapidamisi). Suuremad vahemaad võimaldavad luua puhvertsooni müratasemete ja tahkete osakeste leviku soodsaks hajumiseks selliselt, et ülenormatiivsed mõjud tundlike objektideni ei ulatu.

Turba tootmisel kasutatavate masinate tekitatav müra on sarnane põllumajandamisel tekkiva müraga, sest kasutatakse analoogseid traktoreid. Kõrgemad müratasemed esinevad lisaseadmete kasutamisel, näiteks vaakumkogujate töötamisel. Keskkonnaministri 16.12.2016. aasta määruses nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ toodud II kategooria (elamumaa-alad, maatulundusmaa õuealad, rohealad) tööstusmüra piirväärtus päevasel ajal on 60 dB. Varasemalt on turbatootmisaladel kaevandamise keskkonnamõju hindamise käigus järeldatud, et turbatootmisel kasutatavate masinate töötamisel saavutatakse 60 dB tase ~100 m kaugusel ning metsa olemasolul ~50 m kaugusel.

Tabel 6.1 Erinevate turbatootmisprotsesside tekitatavad helivõimsustasemed¹

Protsess	Helivõimsustase L _{WA} , dB
Freesimine	108
Pööramine	98

¹ Niskanen, I. 1998. Turvetuotanto ympäristömelun auheuttajana. Ympäristöntutkimuskeskus. Jyväskylä Ylipisto

Vaalutamine	100
Freesturba pneumaatiline kogumine	104 - 113
Freesturba mehaaniline kogumine	104
Laadimine	107

Vastavalt kavandatavale tegevusele kasutatakse Sangla kütteturba tootmisalal mehaanilisi kogujaid, mille helivõimsustase tavapäraest tööprotsessidest ka suurim ehk kuni 113 dB. Helivõimsustase on akustiline energia, mida allikas kiirgab. Müratase ehk helirõhutase L_{pA} on helivõimsustaseme ja kauguse funktsioon, sest müratase sõltub allika ja vastuvõtja vahelisest kaugusest r ning allika helivõimsustasemest.

Müratase on leitav järgneva valemiga:

$$L_{pA} = L_{wA} - 20 * \log r - 8 \text{ dB}$$

Valemi järgi väheneb müratase allikast 6 dB võrra kauguse kahekordistumisel. Arvutuslik müratase töötava vaakumkoguja korral erinevatel kaugustel on toodud tabelis 6.2.

Tabel 6.2 Müratasemed allikatest vaakumkoguja töötamisest erinevatel kaugustel

Kaugus r , m	100	200	300	400	500	600	700	800
Müratase L_{pA} , dB	65	59	55	53	51	49	48	47

Lähimad majapidamised paiknevad 680 m kaugusel kirde pool. Sellest tulenevalt ei ole ka konservatiivsetes tingimustes ette näha, et turba tootmine Sangla kütteturba tootmisalal põhjustaks kehtestatud piirnormide ületamist lähimate majapidamiste juures. Seda toetab ka asjaolu, et avaliku informatsiooni põhjal ei ole Sangla kütteturba tootmisalal tuleneva müra suhtes kaebusi esitatud.

Lisaks mürale tekib ka turba kaevandamisel ja selle transportimisel tolmu. Samuti võib tugeva tuulega kuivalt tootmisväljakult toimuda tolmuosakeste erosioon. Turbatolmu emissioon sõltub ilmastikutingimustest ehk tuule tugevusest ja sademetest, tootmisprotsessist, turba niiskusest, lagunemisastmest ja tolmuosakeste hulgast. Sademeterohkel perioodil tekib turbatolmu vähem, kuid turvast on freesmeetodil võimalik kaevandada ainult kuival ajal. **Üleüldise praktika kohaselt ülenormatiivne tolmu kontsentratsioon on lokaalne ehk ainult tööde tsoonis ning mäeeraldise teenindusmaa piires kaugemale ei levi.**

Taotlusele on lisatud ka Välisõhu eriosa vastavate koostatud materjalidega.

Tahkeid osakesi võib tekkida ka toodangu väljaveol. Maanteele viivad väljaveoteed on olemasolevatele tootmisaladele rajatud kruusateedena, mis vähendab turbamaterjali kandumist veokite ratastega maanteele. Samuti on maanteele pealesõidud paarikümne meetri ulatuses kaetud asfaltkattega. Väljaveetavad valmistoodangu koormad peavad olema kaetud, et vältida tuulega ärakannet. Arvestades asjaolu, et turbatootmisalalt hakkab toodangu transport toimuma

valdavalt väljaspool tootmisperioodi ehk kuiva perioodi, siis ei põhjusta toodangu transport mäeeraldiselt tahkete osakeste seisukohast olulist mõju.

Turba tootmisega kaasnevat mõju soosetete veetasemele, lisamata teisi kuivendamisega mõjutatavaid tegureid, on jälgitud nt Põhara ja Kuislemma turbatootmisaladel. Mõlema turba- tootmisala KMH raames tehtud veetasemete mõõtmiste põhjal hinnati alanduse maksimaalseks raadiuseks 150 m. Läbiviidud mõõtmised näitasid, et kuivenduse mõju oli suurim ehk oluline mäeeraldise piirist kuni 30 m kaugusele ning kauguse suurenedes mõju oluliselt vähenes. Kuivendamise mõju oli väikseim sademeterikkal perioodil.

7. Kaevandatud maa korrastamine

Sangla kütteturba tootmisalal on soodsad tingimused kaevandatud maa korrastamiseks taastuvaks sooks. Maavara ammendamisel moodustatava taastuva soo kõlviku pindala on 696,08 ha. Ligikaudu 100 ha teenindusmaast on loa pika kehtivusaja jooksul juba metsastunud ehk see korrastatakse soometsaks.

Soo taastamise võimalikkuse tagamiseks tuleb mäeeraldise põhja jätta 0,2 m paksune turba jääkkiht, mis loob sobivad kasvutingimused turbasamblale. Lisaks õhukese turbakihi olemasolule on soo taastamise seisukohast oluline korrastataval alal tagada reguleeritud ja stabiilne veerežiim. Soo taastamisel on oluline hoida veetaset stabiilselt maapinnal. Viimast saab edukalt tagada jagades ammendatud ala vastavalt lamami reljeefile väiksemateks aladeks (terrassideks) ja eraldada need reguleeritud ülevooluga veetõkketammidega. Sellise meetodi korral rajatakse korrastatavale alale mitmeid terrasse, mille veetase on erinev – samas on kogu ala ühtlaselt üle ujutatud.

Suurvee perioodil tuleb liigvee ära juhtimiseks korrastamistööde ajal olemasolevatele väljavooludele rajada veetaseme regulaatorid, mida saab vastavalt veeseisule kas sulgeda või avada. Tehnilise korrastamise järel on soovituslik täiendavalt alale laotada turbasambla fragmente, et kiirendada selle levikut ja kasvu.

Enne lõplike korrastamistöödega alustamist tuleb koostada korrastamise projekt, kus määratakse vastavalt ammendatud alale täpsed tehnilised lahendused taastuva soo (vajadusel ka metsamaa) tingimuste loomiseks. Korrastamise projekt tuleb koostada vastavalt keskkonnaministri 07.04.2017. a. määruses nr 12 “Uuritud ning kaevandatud maa korrastamise täpsustatud nõuded ja kord, kaevandatud maa korrastamise projekti sisu kohta esitatavad nõuded ning maa korrastamise akti sisu ja vorm” kehtestatud. Sangla kütteturba tootmisalale on koostatud ja Keskkonnaametile saadetud korrastamisprojekt pindalal 502,78 ha, millest sihtotstarbelt taastuv soo on pindalaga 404,03 ja soomets pindalaga 98,75 ha².

Palume luba välja anda digitaalselt, saates selle riiklikus äriregistris määratud e-posti aadressile.

Taotleja:

Rainer Rebane
OÜ BIOLAN Baltic
Juhatuse liige

/ allkirjastatud digitaalselt /

---

² Sangla kütteturba tootmisala korrastamise projekt, OÜ Inseneribüroo Steiger, töö nr 26/5474

Taotluse koostas 20.05.2026 a.

Tauri Põldema
OÜ Inseneribüroo STEIGER
Mäeinsener

/ allkirjastatud digitaalselt /